

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

KOD UCZNIĄ

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

miejsce
na naklejkę
z kodem

EGZAMIN W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM Z ZAKRESU PRZEDMIOTÓW HUMANISTYCZNYCH

Informacje dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 14 stron.
Ewentualny brak zgłoś nauczycielowi.
2. Czytaj bardzo uważnie wszystkie teksty i zadania.
3. Wszystkie zadania rozwiąż długopisem lub piórem.
4. Do niektórych zadań są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D.
Tylko jedna z nich jest poprawna. Wybierz ją i zaznacz znakiem **X**, np.:
A.
B.
C.
 D.
5. Jeśli się pomylisz, otocz znak **X** kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.:
A.
 B.
C.
 D.
6. Gdy przy zadaniu jest taki znak , to podkreśl wybraną odpowiedź.
7. Gdy przy zadaniu jest taki znak , to napisz odpowiedź w miejscu kropek. Pomyłki przekreślaj.
8. Gdy przy zadaniu jest taki znak , to połącz strzałkami dobre odpowiedzi, np.:

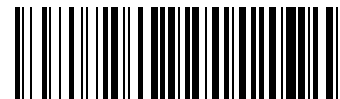
Kasia	→	uczeń
Tomek	→	uczennica
9. W arkuszu znajduje się miejsce na brudnopis. Możesz je wykorzystać, redagując odpowiedź. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KWIECIEŃ 2011

**Czas pracy:
do 180 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 50**

Powodzenia!

POLSCY PISARZE – LAUREACI NAGRODY NOBLA

Przeczytaj tekst.

NAGRODA NOBLA

Nagrodę Nobla ufundował¹ Szwed Alfred Nobel, który żył w latach 1833–1896. Był on chemikiem i autorem wynalazków, które przyniosły mu wielki majątek. Po jego śmierci została założona w Sztokholmie fundacja² nagradzająca wybitnych ludzi. Stało się tak zgodnie z życzeniem Alfreda Nobla, który w testamencie przeznaczył swój majątek na nagrody za wielkie osiągnięcia naukowe, literackie lub za zasługi dla społeczeństwa i ludzkości. Nagrody te są wręczane laureatom zawsze 10 grudnia, w rocznicę śmierci Alfreda Nobla.

Od roku 1901 Nagroda Nobla jest przyznawana najwybitniejszym ludziom nauki i literatury z całego świata. Wśród nagrodzonych byli też polscy pisarze i poeci.

Opracowano na podstawie: *Encyklopedia naukowa dla dzieci i młodzieży*, Warszawa 1999.

Słowniczek:

¹ **ufundował** – dał na ten cel pieniądze

² **fundacja** – instytucja, która zajmuje się majątkiem przeznaczonym przez założyciela na określony cel

Na podstawie tekstu NAGRODA NOBLA wykonaj zadania 1.–3.

Zadanie 1.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Tekst NAGRODA NOBLA informuje o tym,

- A. co wynalazł Alfred Nobel.
- B. jak powstała Nagroda Nobla.
- C. kto z Polaków otrzymał Nagrodę Nobla.
- D. jaki wynalazek przyniósł Alfredowi Noblowi majątek.

Zadanie 2.

Wpisz daty narodzin i śmierci Alfreda Nobla w odpowiednie miejsca tabeli.

	I połowa XVIII w.	II połowa XVIII w.	I połowa XIX w.	II połowa XIX w.	I połowa XX w.	II połowa XX w.
DATA NARODZIN						
DATA ŚMIERCI						

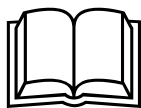
Zadanie 3.

Napisz odpowiedzi na pytania.

Za co można otrzymać Nagrodę Nobla? .....

Którego dnia wręczane są co roku Nagrody Nobla? .....

Przeczytaj tekst.

LITERACKA NAGRODA NOBLA DLA POLAKÓW

Nagrodą Nobla w dziedzinie literatury wyróżniono dotychczas czworo Polaków.

- **Henryk Sienkiewicz** otrzymał Nagrodę Nobla w roku 1905. Wtedy też ukazała się jego powieść *Quo vadis*. Opowiada ona o Rzymie w czasach, gdy rządził nim cesarz Neron. Została przetłumaczona na wiele języków świata. Dla Polaków bardzo ważne są też powieści historyczne pisarza: *Krzyżacy*, *Ogniem i mieczem*, *Potop*, *Pan Wołodyjowski*.
- **Władysław Stanisław Reymont** w roku 1924 otrzymał nagrodę za powieść *Chłopi*. Akcja powieści rozgrywa się w XIX wieku w istniejącej do dziś niedaleko Łodzi wsi Lipce (miejscowości obecnie zwanej Lipcami Reymontowskimi). Reymont napisał też powieści *Ziemia obiecana*, która ukazuje historię Łodzi z końca XIX wieku, oraz *Rok 1794* – powieść historyczną poświęconą insurekcji kościuszkowskiej.
- **Czesław Miłosz** otrzymał w roku 1980 Nagrodę Nobla za całą swą twórczość. Był poetą, pisarzem, publicystą. Wiele lat mieszkał poza granicami Polski. Od 1989 roku Czesław Miłosz stale spędzał część roku w Krakowie, często w towarzystwie Wisławy Szymborskiej.
- **Wisława Szymborska** przez całe prawie życie związana jest z Krakowem. Jej wiersze mówią o człowieku: zwykłym, prostym, czasem samotnym, zagubionym. W roku 1996 Szymborska otrzymała Nagrodę Nobla za swą twórczość poetycką.

Opracowano na podstawie: *Literatura i nauka o języku. Encyklopedia szkolna PWN*, Warszawa 2003.

Na podstawie tekstu LITERACKA NAGRODA NOBLA DLA POLAKÓW wykonaj zadania 4.–7.

Zadanie 4.

Uporządkuj nazwiska pisarzy w kolejności, w jakiej otrzymali Nagrodę Nobla, wpisując w obok nazwisk numery od 1 do 4.

- Wisława Szymborska
- Henryk Sienkiewicz
- Czesław Miłosz
- Władysław Reymont

Zadanie 5.

Napisz obok zdania TAK, gdy uważasz, że zdanie jest prawdziwe, NIE, gdy zdanie jest fałszywe (nieprawdziwe).

- Czesław Miłosz znał osobiście Wisławę Szymborską. ....
- Wisława Szymborska wiele lat mieszkała poza granicami Polski. ....
- Stanisław Władysław Reymont napisał *Ziemię obiecana*. ....
- Czesław Miłosz otrzymał Nagrodę Nobla za powieść *Quo vadis*. ....

Zadanie 6.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Powieści historyczne napisane przez Henryka Sienkiewicza to:

- A. *Ziemia obiecana, Rok 1794, Quo vadis.*
- B. *Pan Wołodyjowski, Potop, Krzyżacy.*
- C. *Krzyżacy, Potop, Rok 1794.*
- D. *Ogniem i mieczem, Krzyżacy, Chłopi.*

Zadanie 7.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Akcja powieści Władysława Reymonta *Ziemia obiecana* rozgrywa się

- A. w Rzymie.
- B. w Lipcach.
- C. w Krakowie.
- D. w Łodzi.

Przeczytaj wiersz.

DROGA

Tam, gdzie zielona ściele się¹ dolina
I droga, trawą zarosła na poły²,
Przez gaj³ dębowy, co kwitnąć zaczyna⁴,
Dzieci wracają do domu ze szkoły.
Już dach czerwony widać za zakrętem.
Przed domem ojciec, wsparty na motyce⁵,
Schyla się, trąca listki rozwinięte
I z grządki⁶ widzi całą okolicę.

Czesław Miłosz, *Wiersze*, Wrocław 1985.

Słowniczek:

- ¹ ściele się – tu: jest, znajduje się
- ² na poły – do połowy
- ³ gaj – las
- ⁴ dęby kwitną – drzewa te kwitną razem z rozwojem liści
- ⁵ wsparty – oparty
- ⁶ motyka – narzędzie służące do spulchniania ziemi, okopywania roślin
- ⁷ grządka – miejsce w ogrodzie, gdzie uprawia się warzywa

Na podstawie tekstu DROGA wykonaj zadania 8.–11.

Zadanie 8.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Pora roku, o której mowa w wierszu, to

- A. wiosna.
- B. lato.
- C. jesień.
- D. zima.

Zadanie 9.

Uzupełnij zdanie wyrazem wybranym z ramki.

wersy	rymy	strofy
-------	------	--------

Wybrane z wiersza pary wyrazów: *dolina – zaczyna, motyce – okolicę* tworzą .....

Zadanie 10.

**Napisz obok zdania TAK, gdy zdanie jest prawdziwe,
NIE, gdy zdanie jest fałszywe (nieprawdziwe).**

- Dzieci idą ze szkoły drogą przez las. ....
- W pobliżu domu dzieci jest ogród. ....
- Ojciec zbiera opadłe z drzew liście. ....
- Dom był niewidoczny z daleka. ....

Zadanie 11.

**Wyjaśnij znaczenie słowa *droga* w podanych zdaniach.
Dobierz odpowiednie wyjaśnienia z ramki.**

dużo kosztowała	trasa	sposób postępowania	osoba bliska uczuciowo
-----------------	-------	---------------------	------------------------

- 1. Droga ze szkoły do domu zarosła trawą. droga = ...
- 2. Mama jest mi bardzo droga. droga = ...
- 3. Sukienka siostry była droga. droga = ...

Przeczytaj tekst.

NOCNA WYPRAWA

Nel zachorowała na febrę¹. Jedynym lekarstwem na tę śmiertelną chorobę była chinina. Staś postanowił jeszcze tej nocy pójść po lekarstwo do obozu daleko w dżungli².

Łatwiej jednak coś postanowić niż zrobić. Co innego bowiem jest siedzieć nocą w dżungli przy ognisku, a co innego wędrować³ w ciemnościach wśród wysokich traw. Właśnie nocą w trawach polują groźne zwierzęta. Chłopiec powiedział jednak sobie: „Będę się bał, ale pójdę”.

Wyruszył⁴, gdy na niebie pojawił się księżyc. W dżungli było jednak ciemno, a na dodatek niebezpiecznie. Stasia mógł zaatakować nosorożec lub lew. Chłopiec był poza tym tak zmęczony, że ledwie trzymał się na nogach. Lecz szedł naprzód przekonany, że tak trzeba dla uratowania Nel. Do obozu doszedł po dwóch godzinach.

Tam dostał chininę, a ponadto herbatę i ryż. Podarowano mu też konia, na którym mógł wrócić do Nel.

Noc jeszcze była, gdy Staś wyruszył w drogę powrotną. Jednak nie zwracał uwagi na żadne niebezpieczeństwa, które czyhały⁵ na niego w wysokich trawach dżungli. Powtarzał z radością: „Co mi tam lwy i pantery! – Ja mam chininę dla Nel!”

Gdy wrócił do dziewczynki, powiedział jej, że zdobył⁶ lekarstwo. A ona wtedy uwierzyła, że wyzdrowieje. Pomyślała też, że Staś poszedł sam w nocy przez dżunglę, jak gdyby nigdy nic. Gdy chłopiec podawał jej lekarstwo, zarzuciła mu ręce na szyję i powiedziała:

– Stasiu, Ty jesteś dla mnie bardzo dobry.

On odpowiedział:

– A dla kogo mam być dobry, jak nie dla Ciebie?

Słowniczek:

¹ **febra** – groźna choroba z gorączką i dreszczami

² **dżungla** – las afrykański

³ **wędrować** – podróżować

⁴ **wyruszyć** – rozpocząć podróż

⁵ **czyhać** – czekać na kogoś w ukryciu z zamiarem napaści

⁶ **zdobyć** – dostać

Opracowano na podstawie: Henryk Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy*, Kraków 2009.

Na podstawie tekstu NOCNA WYPRAWA wykonaj zadania 12.–15.

Zadanie 12.

Uzupełnij zdania.

Staś poszedł nocą do obozu w dżungli, aby zdobyć ..... dla Nel.

W wysokich trawach było niebezpiecznie, bo nocą ..... groźne zwierzęta.

Nel powiedziała, że Staś jest dla niej .....

Wyprawa Stasia zakończyła się .....

Zadanie 13.

Napisz odpowiedź na pytanie.

Kiedy Nel uwierzyła, że wyzdrowieje?

.....
.....

Zadanie 14.

Wybierz z ramki pięć cech, które najlepiej charakteryzują Stasia i dokończ zdanie.

**opiekuńczy, niemądry, odważny, leniwy, odpowiedzialny, samolubny,
spokojny, nerwowy, tchórzliwy, rozsądny, mądry**

Stas to chłopiec.....

.....
.....

Zadanie 15.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Nel zarzuciła Stasiowi ręce na szyję, ponieważ chciała

- A. zatrzymać go przy sobie.
- B. przeprosić go za swoje zachowanie.
- C. podziękować mu za to, co dla niej zrobił.
- D. poprosić go o kolejną porcję leku.

Przeczytaj tekst.

O WISŁAWIE SZYMBORSKIEJ

Poetka Wisława Szymborska kiedyś w ogóle nie udzielała wywiadów. Teraz robi to niechętnie, ponieważ uważa, że najważniejsze informacje o sobie zapisała w wierszach. Kiedy po otrzymaniu Nagrody Nobla otoczyli ją dziennikarze, powiedziała im, że nie lubi odpowiadać na pytania dotyczące jej życia. Poszukali więc dawnych znajomych poetki.

Małgosia, przyjaciółka z podstawówki, siedziała w jednej ławce z Wisławą, zwaną przez koleżanki i rodzinę Ichną.

– Gdy poszliśmy do różnych gimnazjów, straciłyśmy ze sobą kontakt – opowiada pani Małgorzata. – Odnalazłyśmy się w czasie okupacji¹ niemieckiej. Mój ojciec postanowił wydać nowy podręcznik. Wiadomo było, że Ichna ma talent² do rysunków, więc ojciec poprosił ją, żeby zrobiła mu ilustracje do książki – i nie była to jedyna książka, jaką ilustrowała.

O losach poetki w czasach wojny wiadomo jednak niewiele. Napisała zaledwie kilka wierszy, w których jest mowa o wojnie. W czasie okupacji pisała opowiadania i piosenki. Lubiła też zbierać pocztówki, a nawet sama je robiła, zresztą pasjonuje ją to do dziś. Jej pierwszy wiersz *Szukam słowa* został wydrukowany w 1945 roku.

Wisława Szymborska przez kilkanaście lat po wojnie odpowiadała w czasopiśmie „Życie Literackie” na listy młodych poetów i udzielała im rad. Z przyjaciółmi nigdy nie rozmawiała o pisaniu wierszy.

Poezja poetki została doceniona. W roku 1996 Wisława Szymborska otrzymała literacką Nagrodę Nobla.

Opracowano na podstawie: <http://serwisy.gazeta.pl>

Słowniczek:

¹ **okupacja** – tu: czasy II wojny światowej

² **talent** – uzdolnienie

Na podstawie tekstu O WISŁAWIE SZYMBORSKIEJ wykonaj zadania 16.–21.

Zadanie 16.

Napisz obok zdania TAK – gdy zdanie jest prawdziwe, NIE – gdy zdanie jest fałszywe (nieprawdziwe).

O przyjaźni poetki z przyjaciółką z podstawówki opowiada ojciec Małgosi. ....

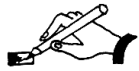
Losy poetki w czasie okupacji są wszystkim dobrze znane. ....

Poetka chętnie rozmawia z przyjaciółmi o swojej twórczości. ....

Wisława Szymborska otrzymała Nagrodę Nobla za twórczość poetycką. ....

Zadanie 17.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Jak rodzina nazywała poetkę?

- A. Wisia.
- B. Wiesia.
- C. Ichna.
- D. Isia.

Zadanie 18.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

W czasie wojny Szymborska pisała przede wszystkim

- A. wiersze.
- B. opowiadania i piosenki.
- C. odpowiedzi na listy młodych poetów.
- D. artykuły zamieszczane w „Życiu Literackim”.

Zadanie 19.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

W zdaniu: *Odnalazłyśmy się w czasie okupacji niemieckiej* wyraz *okupacja* odnosi się do okresu

- A. 1914–1918.
- B. 1939–1945.
- C. 1945–1956.
- D. 1968–1989.

Zadanie 20.

**Czym jeszcze oprócz pisania zajmowała się Wisława Szymborska? Wy-
mień trzy inne zajęcia poetki.**

.....

.....

.....

Zadanie 21.

Napisz odpowiedź na pytanie, dlaczego Wisława Szymborska nie lubi udzielać wywiadów.

.....
.....
.....

Zadanie 22.

Napisz ogłoszenie o organizowanym w Twojej szkole spotkaniu z poetką Wisławą Szymborską.

Wykorzystaj pytania pomocnicze oraz informacje podane w ramce.

**sala gimnastyczna, czytanie wierszy, odpowiedzi na pytania,
uczniowie gimnazjum, samorząd szkolny**

- Kto i dla kogo organizuje spotkanie?**
- Kiedy i gdzie spotkanie się odbędzie?**
- Jaki jest program spotkania?**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 23.

Uzupełnij wywiad przeprowadzony z poetką odpowiednimi pytaniami spośród podanych w ramce.

O czym najbardziej lubi Pani pisać w swoich utworach?

Czy zgodzi się Pani udzielić mi wywiadu?

Jak zareagowała Pani na wiadomość o przyznaniu Pani nagrody?

Kiedy zaczęła Pani pisać wiersze?

Dziennikarz:

.....

Poetka: *Nie lubię udzielać wywiadów, ale dla pana zrobię to wyjątkowo.*

Dziennikarz: *Bardzo dziękuję. Postaram się zadać tylko kilka pytań.*

Poetka: *Proszę bardzo.*

Dziennikarz:

.....

Poetka: *Właściwie było to w czasie wojny, ale niechętnie o tym okresie mówię.*

Dziennikarz:

.....

Poetka: *Bohaterem moich wierszy często jest zwykły człowiek. Piszę o jego życiu, niepokojach i wątpliwościach.*

Dziennikarz:

.....

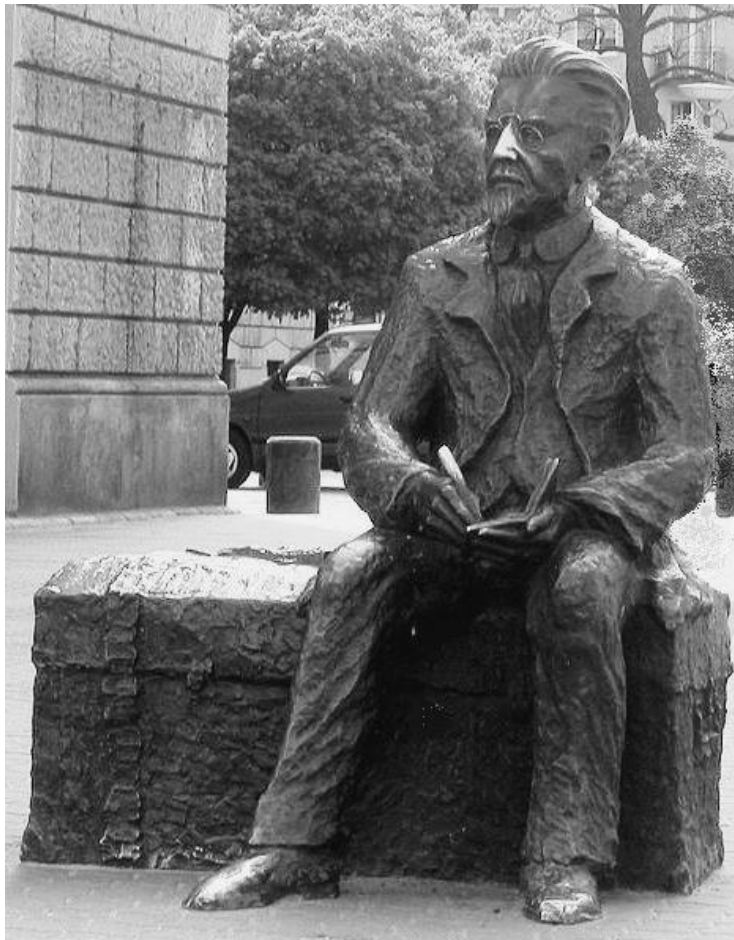
Poetka: *Byłam zaskoczona. Nigdy nie lubiłam „światła reflektorów”. Cenię spokój i ciszę. Ale oczywiście to bardzo miłe, że moja poezja spodobała się jurorom.*

Dziennikarz: *Jeszcze raz dziękuję bardzo za udzielenie mi wywiadu i życzę Pani wielu sukcesów.*

Poetka: *Ja również dziękuję. Było mi miło spotkać się z panem.*

Obejrzyj fotografię rzeźby.

Władysław Reymont i jego kufer [pomnik znajdujący się na ulicy Piotrkowskiej w Łodzi]

Słowniczek:

kufer – skrzynia służąca kiedyś do przewożenia rzeczy w podróży

Na podstawie fotografii wykonaj zadania 24.–25.

Zadanie 24.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Artysta, przedstawiając postać pisarza siedzącego na kufrze, nawiązał do faktu, że Reymont

- A. spędzał dużo czasu w podróży.
- B. lubił zabytkowe przedmioty.
- C. uwielbiał spacerować po mieście.
- D. lubił obserwować ludzi.

Zadanie 25.

**Opisz fotografię przedstawiającą pomnik Reymonta.
Pisz pełnymi zdaniami, wykorzystaj pytania pomocnicze.**

- Kogo przedstawia pomnik?**
- W jakim mieście i na jakiej ulicy się znajduje?**
- Czy pisarz jest młodym człowiekiem, czy starszym?**
- W co jest ubrany?**
- Na czym siedzi?**
- Co trzyma w rękach?**
- Co robi?**
- Co znajduje się na dalszym planie fotografii?**

Pamiętaj, aby Twoja wypowiedź składała się z co najmniej 7 zdań.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Brudnopis

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....